

Katarzyna Coombs-Hoar

Idioms – a Look into Culture. The Formation of English Idioms in the Framework of British Culture (1945-2020)

Idiomy – Spojrzenie na kulturę.

Formacja idiomów w kulturze brytyjskiej (1945–2020)

Streszczenie

Wprowadzenie

Rozprawa doktorska na temat: „Idiomy – Spojrzenie na kulturę. Formacja idiomów w kulturze brytyjskiej (1945–2020)” ma ogólnie na celu ukazanie:

- w jaki sposób brytyjskie idiomy odzwierciedlają zarówno sytuację społeczną i polityczną, jak i sposób myślenia w danym okresie, z naciskiem na media drukowane w latach 1945–2020;

- jak idiomy brytyjskie ewoluowały z czasem zależnie od okoliczności kulturowych w danej epoce;

- jak brytyjskie media drukowane przyczyniły się do tworzenia nowych idiomów i, w szerszym znaczeniu, jak dodają nowe znaczenia odzwierciedlające elementy współczesnej kultury.

Cele rozprawy

Rozprawa ma na celu zbadanie i zrozumienie, w jaki sposób uniwersalia językowe ujawniają informacje o związku pomiędzy kulturą a językiem poprzez badanie zastosowania idiomów w mediach drukowanych. Pierwszym celem jest określenie stosunku częstotliwości idiomów pojawiających się w tabloidach (*The Mirror*) do częstotliwości idiomów używanych w prasie poważnej (*The Guardian*) w latach 1945–2020. Ten przedział czasowy (1945–2020) jest podzielony na siedem kolejnych znaczących historycznie okresów, z których wybrano dziesięć próbek każdej badanej gazety i przeanalizowano główne wydarzenia historyczne z naciskiem na zastosowanie idiomów. Drugim celem jest zbadanie, jak zmienia się użycie idiomów w związku z prowadzoną polityką poprawności politycznej przedstawioną i promowaną przez określonych wydawców, oraz czy rosnąca świadomość społeczna eliminuje stosowanie niektórych idiomów.

Metodologia

Pierwsza część rozprawy jest teoretyczna, jej celem jest ukazanie zależności między idiomami a odpowiadającymi im warunkami społecznymi w odniesieniu do kultury.

W pierwszym rozdziale przedstawione jest bliżej pojęcie idiomu i różne klasyfikacje idiomów (Hockett, Katz i Postal, Chafe, Weinreich, Fraser, Makkai, Newmeyer, Nunberg, Fernando i Flavell, Cacciari i Gluckberg, Mantyla). Pokazane są również mechanizmy ich tworzenia (metafora, analogia, metonimia i synekdocha, aliteracja, aforyzm, aluzja, cliché), jak również metody i techniki ich analizy.

W rozdziale drugim dokonano klasyfikacji idiomów ze względu na ich naturę, pochodzenie i miejsce występowania z zastosowaniem podziału według wybranych dziedzin semantycznych; jak również klasyfikację idiomów pod względem ich użycia przez różne grupy społeczne.

W rozdziale trzecim przybliżono pojęcie kultury. Przedstawiono również okoliczności które wpłynęły na tworzenie idiomów z podziałem na czynniki wewnętrzne (sub-kultury, poprawność polityczna, społeczeństwo 'Płatków Śniegu') i zewnętrzne (migracja, wpływ USA). Nakreślono również sytuację polityczno-gospodarczą Anglii w latach 1945 – 2020 z podziałem na 7 okresów historycznych.

Charakter pracy wymaga korzystania z szerokiej gamy technik i metod badawczych. W części praktycznej zastosowana metoda badawcza polega na dokładnej analizie czytanych tekstów w celu wyłowienia wyrażen idiomatycznych. Ponadto, przeprowadzona została analiza synchroniczna i diachroniczna do badania idiomów. Kultura jest tutaj analizowana z kilku różnych punktów widzenia: językoznawstwa; studiów kulturowych; oraz modelu antropologicznego, w którym kultura jest definiowana jako sposób życia grupy.

Część druga rozprawy jest osadzona w poszczególnych okresach historycznych i odpowiednich zmianach, które miały miejsce w tym czasie.

Rozdział czwarty przedstawia użycie idiomów w *The Guardian* i *The Mirror* z podziałem na 7 dekad (1945–1955, 1960–1970, 1970–1980, 1980–1990, 1990–2000, 2000–2010, 2010–2020). Artykuły wybrane do analizy obrazują ważne wydarzenia historyczne wpływające na życie kraju. Są to artykuły dotyczące spraw politycznych, gospodarczych i społecznych. To samo wydarzenie jest analizowane pod kątem użycia idiomów przez obie gazety *The Guardian* i *The Mirror*. Rozdział ten zawiera również analizę ilościową (liczba idiomów na jeden artykuł) i analizę jakościową (różne typy idiomów ze względu na pochodzenie: metafora, analogia, metonimia i synekdocha, aliteracja, aforyzm, aluzja, cliché) wykorzystania idiomów przez

prasę brytyjską (*The Guardian*, *The Mirror*). Obie analizy przedstawione są w formie grafów a odpowiednie wnioski są wysunięte i zawarte w podsumowaniu.

Rozdział czwarty, na przykładzie kilku wybranych wyrażen idiomatycznych, pokazuje jak zmiany społeczno-polityczne (poprawność polityczna, migracje) wpłynęły na idiomy i na ich użycie. Na przykładzie wybranych idiomów przedstawiona jest szczegółowa analiza pod kątem zawartości elementów kulturowych.

Rozdział zawierający wnioski przedstawia wyniki rozprawy jak również inną klasyfikację idiomów biorącą pod uwagę czynnik kulturowy, która jest przedstawiona razem z przykładami.

Wyniki

Analiza ilościowa użycia idiomów przez prasę brukową *The Mirror* i prasę poważną *The Guardian* ukazała interesujące fakty. Obecnie gazety wysokiej jakości używają więcej idiomów w swoich artykułach niż prasa brukowa. Należy podkreślić, że zmiany te są powiązane z sytuacją polityczno-gospodarczą (wpływ migracji, poprawność polityczna, społeczeństwo 'Płatków Śniegu'), a także ze zmieniającym się charakterem czytelnictwa. Dostęp do gazet w formie on-line przybliżył je znacznie czytelnikom, jak również dał im możliwość na czynny udział w procesie czytania gdyż mogą wyrazić swoją opinię w postaci komentarza pod artykułem. Fakt ten jest o tyle ważny iż wpływa na kreowanie nowych wyrażen idiomatycznych, ponieważ komentarze są często sarkastyczne i wykorzystują elementy gry słów (tutaj dominuje *The Mirror*). Jakkolwiek, analiza jakościowa ukazała inny interesujący fakt, a mianowicie rodzaj idiomów użytych w obu gazetach. Idiomy które przeważały w prasie o wysokiej jakości *The Guardian* były pochodzenia metaforycznego, a idiomy używane w prasie brukowej *The Mirror* były o podłożu metonimii i synekdochy.

Przeprowadzona analiza błędów pokazała że związek pomiędzy typem gazety (*The Guardian*, *The Mirror*) a rodzajem idiomu ze względu na genezę (metafora, analogia, metonimia/synegdocha, aliteracja, aforyzm, aluzja, cliché) można stwierdzić z 88% prawdopodobieństwem poprawności. Aczkolwiek, analiza błędów przeprowadzona w celu udowodnienia związku pomiędzy typem gazety (*The Guardian*, *The Mirror*) a rodzajem idiomu najlepiej odzwierciedlającym elementy kulturowe (pure idioms, proverbial idioms, first base idioms, familiar quotations, binominal idioms, phrasal compounds, incorporating verb idiom) ukazała że hipoteza zakładająca taki związek w oparciu o zgromadzone dane daje się stwierdzić z zaledwie 53% prawdopodobieństwem co nie pozwala na jej potwierdzenie, jednocześnie nie dając podstaw do jej odrzucenia, w związku z czym wymagane są dalsze badania.

Słowa kluczowe: idiom, mechanizmy tworzenia idiomów, charakterystyka i geneza idiomów brytyjskich, pojęcie kultury, okoliczności wpływające na tworzenie się idiomów, analiza ilościowa, analiza jakościowa.

Barycz, 28.01.2021

Podpis: